

Universitätsbibliothek Paderborn

**Aluari Pelagij de pla[n]ctu eccl[es]ie desideratissimi libri
duo et indice copiosissimo et marginarijs additionibus
rece[n]s illustrati**

Alvarus <Pelagius>

Lugduni, 1517

Sexagesimustertius. Quo[d] regnu[m] ecclesie est vnu[m]. De multiplici
vnitate. Triplex modus vnitatis [...] q[uod] eccl[es]ia [...] vna. Quare
dicat[ur] baptisma vnu[m]. Quare dicat[ur] eccl[es]ia ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-29953

Tertiu foriter & secure deo inherens seruida charitate: terribili ipa gehena iudicis vel i re leuissima diuie vltu offedere maiestati de q' fca. xli. Martino bonu est. piuz. Chriſtus pmo ligatur. ſecundo crucifigitur. tertio quaſi glutino aromatu in vnctione linitur. Hoc triplex vinculum difficile rupitur. Eccl's. iij. c. conuunia de ſuce. aut itaqz. ff. de li. lega. l. iij. in fi. et de treu. & pace. c. i. §. fi quis.

Socialis. inter angelos & beatos. quozus est oimode idem velle & nolle. ps. cxxi. L u^o p: rtipatio eius in idz ipſum. Aug. loquens de celeſti p'ia. No erit ibi aliqua iudicia diſparis claritatis: vbi in oibus regnat vnitas charitatis. & Be'eg. Tanta vis charitatis ibi oēs ſibi associat: vt bonū qd quisqz in ſe nō accipit: in alio ſe gaudeat accepiſſe.

Etternalis. que eſt conuinctio dei & ſpūs rōnalis in p'ia p'g'iam: vbi aia ſancta capax erit eternitatis ſapientie & dulcedinis dei. quia memoria retinebit deuz ſine obliuione. ſciētia cognoscer ſine errore. amore amplectetur ſine alterius rei affectione. & ita p'ficetur trinitas aie illa ineffabili vnione trinitatis increate. Pro hac domus oar Jo. xvij. Pater ſancte ſerua eos in noie tuo: q's dediſti mihi: vt ſint vni in natura ſua. i. vniantur. in eſſe: ſicut & nos vni ſumus in natura noſtra. i. vni^o eſſentie. Vide de hoc in pie. c. ij. de ſum. trini. §. rurfus. Et q' facta eſt vniō aie ad corpus: vt eſſet quodāmodo vna ad credē dū vnione deitatis & humanitatis. Vide de hac vnione de p'f. diſt. ij. in chriſto p'f. vbi Hilarius. Quasi vltra hoſ minē ſubtiliter loquitur & obſcure. **P**erſonalis in chriſto. vñ in ſymbolo Athanaſij. Sicut aia rōnalis & caro vnus eſt hō. et de cele. miſ. in quadā. Ita deus et hō vn^o eſt chriſtus. et de ſum. trini. c. i. §. hec ſancta. et de here. cum chriſtus. & et de ſum. trini. fidei catholice. i. clemē. **S**ubſtantialis. in trinitate. de qua Deur. vi. Dñs deus noſter vn^o eſt. de p'f. diſt. iij. de eterna. & in ſymbolo. Et hi tres vni ſunt. et de ſum. trini. dānamus. §. rurfus. & c. i. in pn. et in pie. ſymbolo. Non tres dii: ſed vnus eſt deus. adde hic qd ſcripſi. f. in. ij. parte in. §. ſciſcitatur. h. ſ. p'uaricatores.

Et h' aut pleni^o appareat qualiter dicit eccl'ia vna: pot' aſſignari triplex modus vnitatis: ſm que dicit vna.

Primo em dicit vna vnitate totalitatis. Et em eccl'ia velut vni totū: cuius partes ſunt ſinguli fideles. ar. xliij. di. ſi rector. h. hinc in exodo. Dicitur etiā partes ei^o paritulares eccl'ie: aut ſpūalia collegia. r'f. diſt. q'uis. in pn. Quia & in corpore naturali ad cui^o ſimilitudinē dicitur corpus mſticū. et de pul. dilecta. Quedā ſunt mēbra diuiſi ſibilia: q' in alia minora mēbra diuidūtur: vt manus in digitos: & digiti in articulos. Quedā vero ſunt mēbra indiuiſibilia: q' in alia mēbra nō diuidūtur: licz diuidi poſſunt in partes: que nō dicitur mēbra. vt puta articuli. Similit^o & eccl'ie mēbra quedā ſunt diuiſibilia. vt eccl'ie partitculares & collegia. Quedā autē indiuiſibilia. vt ſingule pſone fideles. Et ergo eccl'ia ſicut vni totum ex multis partibus cōſtitutū: & ſicut vni corpus ex multis mēbris cōpactuz. r'f. q. viij. quēadmodū. ibi. in chriſti ergo compagem corporis veniant. In hoc tñ differt a corpore naturali: q' mēbra corporis naturalis oia ſunt ſimul ſm rēpus. mēbra vero eccl'ie nō oia ſimul ſunt rēpore: ſz q' d'is die & ſucceſſiue generātur aliqua mēbra: dū auget numerus filioz eccl'ie. r'f. q. iij. recurrat.

Secūdo eccl'ia dicit vna vnitate p'p'imitatis. q' in oibus partibus & membris eccl'ie eſt aliq' in quo ſibi inuicē ſimilātur & conforātū. Hec autē p'p'imitas mēbroz eccl'ie nō attenditur ſm naturā generis aut ſpecieiq: talis conſonitas inuenitur etiā in illis qui ſunt extra eccl'ia auz iſe q' ad eccl'iam p'tinent. ſed attendit ſm gratie dona. q' ſm id attēditur conſonitas inter mēbra eccl'ie: p' qd ſunt & dicuntur eccl'ie mēbra. de p'f. diſt. iij. eccl'ie charitas. Dicit autē aliquis mēbrū eccl'ie: non rōne nature: ſed rōne grē: p' ſuppoſta tñ natura q' eſt grē capax. cuiuſmodi eſt natura rōnalis vel intellectualis. q' ſm grē dona eccl'ie mēbra illi cōſonantur: & vni cōſonitate eſſe dicunt. vt in

Eccl'ia
trifaria
dici pot'
vna.

pie. c. §. rurfus. nā ſonitas vnitas quedā eſt. Hec autē dona grē in qbus ſibi cōſonantur eccl'ie mēbra: ſunt ſi des. ſpes. & charitas. & opa ex iſis p'cedētia. de qbus. ſ. ad r'oz. c. iij. Et p' hoc dicit eccl'ia vna formaliter. q' hec ſunt in ipſis fidelibus: vt quedā ſpirituales p'fectioes & forme. de hoc autē modo vnionis vel vnitatis dicit gloſ. ſup illud ſ. ad r'oz. r. Unus panis & vni corpus multi ſum^o. En^o panis ſumus vna vnione fidei ſpei & charitatis. & vni corpus illius capitis qd eſt chriſtus. et de ſacra. vn. c. v. vna vnus per miniſtrationē operū charitatis. & oēs ſum^o vna eccl'ia: vniti vnico fidei ſpei & charitatis: & muria operū exhibitiōe. Et iſto modo ſancta mater eccl'ia eſt in ſanctis. vt no. r'f. di. q'uis. in gloſ. ſi. & vocatur eccl'ia ſcōz in ps. c. lxx. de p'f. di. iij. queris a me. vltra colū. ibi. Tota g' hec ſancta mater eccl'ia que in ſanctis eſt & c. Conſonitas ergo mēbroz eccl'ie attendit ſm fidem ſpem & charitatem: & opa ex iſis p'cedentia. Et ſic attendit p'p'imitas inter eccl'ie mēbra: ſm cognitionē ſm expectationē ſm dilectionē & ſm operis imitationē: q' idem et ſimilit^o credunt ſperant & diligūt: idē quoqz ſz chriſti ope imitātur.

Tertio eccl'ia dicit vna vnitate attributionis. Dicit em fideles attributionē habēre ad vni ſm: q' eſt ſalus et beatitudo eterna. & ad vni p'ncipius & caput qd eſt iſta trinitas ſm rōne inſtuentie. Sed ſpūaliter hō chriſtus ſm cōuenientiā nature & grē eſt hoc caput. ipm em dedit caput deus ſup oēm eccl'iam: que eſt corpus ipſius. vt dicit r'ep. ſ. r'f. q. iij. p' mēbris. ibi. aduerſus eccl'iam. catholicam. i. aduerſus corpus chriſti armamini. & ibi. q' p' chriſti ſi corpore. i. p' eccl'ia & c. De his autē modis vnitatis eccl'ie dicit. dicit aut r'ep. iij. vni corp^o: vnus ſpūs vnus dñs: vna fides: vni baptiſma. r'f. q. i. loquit. In hoc em qd dicit vni corpus: inſinuat vnitas totalitatis. In hoc aut qd dicit vnus ſpūs: tangit effectus vnitatis. In hoc vero qd dicit vnus dñs: tangit vnitas attributionis ad vni p'ncipium & caput. p' hoc aut qd dicit vna fides: vnus baptiſma: tangit vnitas p'p'imitatis.

Ad cuius intellectum p'ſiderandū q' ſicut gloſ. dicit ſup hoc verbo fides dicit. & id qd credit. & id quo credit. & vtroqz modo pot' intelligi q' in eccl'ia eſt fides vna. Et em vna fides: q' idem iubeo mur credere: & eodē mō operari. vni em & idem eſt qd crediſ: & id qd creditur. vñ & fides catholica dicitur. vt et de ſum. trini. in rubrica. i. vniuerſalis. Et etiā vna fides qua credit ſz q' eſt in animo credētis: q' quidē eſt vna nō numero ſz g'ne: q' ſimilis eſt in oibus: ſicut eadem rē volentū dicitur: vnitas vna: & duoz ſimillimoz facies vna. In vnitate autem fidei intelligit vnitas doctrine: cui^o p'ncipium & fundamentū eſt fides. & q' fides viua & formata non eſt ſine charitate. vñ ap'ls. Gal. v. fides p' charitatem: ſz dilectio nē i opaf. de pe. di. ij. q' cūqz. cum. c. ſequē. Ideo etiā in vnitate fidei intelligit vnitas charitatis. q' & oēs idem diligūt: & ſimilis charitas eſt in oibus. ſicut de fide dicitur eſt. Et quia ſm ap'lm ad h'eb. xj. fides eſt ſubſtātia rerū ſperādarū. ideo in vnitate fidei intelligitur vnitas ſpei: q' & idem oēs ſperant: & ſpes eſt in oibus ſimilis. ſicut de fide charitate dicitur eſt. Quia vno fides ſine opib^o nota eſt. Iaco. ij. de pe. di. ij. ſi em. poſt colū. & amor charitatis ſm Be'eg. orioſus nō eſt: ſpes quoqz imitatur bonis operibus. Ideo in vnitate fidei ſpei & charitatis intelligitur vnitas operationis qua fideles chriſti p' opa imitantur: & qua ſimilit^o p'p'imitate operant. Et q' ſinis p'cepti eſt charitas. ſ. ad r'oz. i. ideo in p'dictis intelligitur vnitas p'ceptoz. eadem em p'cepta oibus p'ponūtur. Et q' ſpes & charitas habētur p' obiecto que reſpiciūt vltimū finē: Ideo in vnitate ſpei & charitatis intelligitur vnitas attributionis ad vni ſm. Et q' fide ſpe & charitate colit deus: ideo in dictis intelligit vnitas cultus. q' vñ^o deus: & eodē modo colit. In vnitate quoqz fidei intelligit vnitas cultus & cōmunio ſacramētoz que fide continentur.

Et ſūt em eadē ſacramenta apud oēs qui ſunt in eccl'ia. Hec tñ vnitas exp'imitur magis p' id qd additur.

Bap
ma
vni
tur.

Stratus
diuifus
tus.

Effici
rū
diuif
itas.

gradus
diuifus
na.

extranaga. Bonifacii. vna sancta. de qua habes. s. ar. l. p. ad hec. c. dist. oblationes. c. necq. ad cayn. s. q. i. vide. r. iij. q. i. q. et sola. c. quecuq. c. vbi sana. c. didicim. c. scilicet. de peni. di. i. verbu. r. dist. ij. s. euideret. r. di. iij. s. pot. r. c. si quis. de pte. di. iij. solet. et de hereti. firmissime. Sicut em salus r. vita no pot mebro inesse nisi maneat in corpore. vnitatis. sic alicui aduentu no pot vera salus. nisi existat intra ecclie vnitare. vt pbatu est. vñ Augu. ad Thincertu. Quoadmodu membru si pceditur ab hois viui corpore no pot tenere spm vite. sic ho qui pceditur de christi in sti corpore. nullo mo pot tenere spiritum vite. (als iusticie) etiam si figura membru teneat qua sumpsit in corpore. i. quis videat membru p sacramta q pus receperat. r. iij. q. vij. queadmodu. Aramen sicut interdū aridū mebru corpus: coniungit sim cōmunitatē. nō aut fm virtutis ins fluitāta nōnulli quadā cōmunitate cōuersationis etez rioris vnitatur ecclie. s. a christo capite r a mebris ei⁹ ins fluitā nō recipiūt salutis r vite. de pte. di. iij. c. est vnitatis.

Firma ecclia. Firmo aut q ecclia vna est. r p oīs ordinata: sequit alia conditio. i. q sit firma r fortis. Firmus em vna fm philosophū fortio est q diuisa. vnde et ipsa vna vnitare redditur ecclia fortis r firma. Ipse quoqz ordo eā efficit fortioem. ppter qd in l. an. dicit esse vt castroz acies ordinata. l. an. vj. Fortis siquidē est ecclia: q: firma est contra hostiū impetus. siue demonū. siue ryanoz. siue hereticoz. r sic firma: vt nō deficiat: q nō pot esse nulla. r. iij. q. i. pudentia. in si. sed inter ipsos hostiū cōstitus crescat. r inualecat. r. ij. q. i. futurā. l. cōtra demones fortis est sanctitate r iustitia. cōtra ryanos fortis est patientia. cōtra hereticos r mundi ppos fortis est diuina sapia. Hec est turris David. cum ppugnaculis: ex qua mille clypei pendunt: oīs armatura fortis. l. an. iij. Non armatura carnalis: sed spūalis. sicut air apstus. ij. ad Ro. r. r. iij. q. i. nisi. Arma inquit militie nostre nō carnalia: sed debilitas r sed potentia deo. i. p deum: ad destructionē munitiois nū. i. vt destruat. consilia hoim seu demonū diuersis calliditatibus munita. qilia destruentes r oēm altitudinē. i. pfruidit. r intellectus. tā legisperito: q pboz extollen tem se aduersus sciam dei. i. que de deo est. Jrez Ep. vj. Induite vos armaturā dei. r. iij. q. i. s. bella. Vbi apls ponit septuaginta armaturā dei. scz cingulū castitatis. cōtra luxuriā. Luce. r. iij. Sicut lumbi vestri pincti r c. Heg. l. iij. bos pcingim⁹: quū carnis luxuriā p pmeriā coarctam⁹. Iustitia. ibi. induit locica iusticie. ptra auaritiā. q: iustus miseret. ps. r. xvi. l. calciamenti. sequit. calciati pedes r c. scz exempla sanctor. ptra rō: potē acie. Sicuti fidei. r. iij. q. iij. qui resistit. Fides incarnatiōis. Th. en. iij. Dabis eis dñe scutu cō: dis laborē tuū. ptra rela r diaboli insidias. Alca spei ptra vana hui⁹ mūdi r ptra desparationē. Ro. ma. v. Glo: lamur in spe filioz. Gladium spūs ad carnis mortificationē. l. an. iij. Vniuersaliter: enis super femur suū ppter timores nocturnos. D. art. r. Non veni pacē mittere: sed gladiū. Item Amb. Zachyme r ofones sunt arma dericoz. r. iij. q. vij. conuenio. l. De fortitudine r firmitate ecclie d: D. art. r. vj. Pote inferi nō pualetū aduersus eā. r. iij. di. ita. sup quo dicit. glos. Pote inferi vira sunt atqz pctā. Vel hereticoz doctrine: p quas hoies ducunt ad tartara. Vel singule spūales nequicie. s. demones pote sunt inferioz: qbus pstantur pote iusticie. Pote quoqz inferi rō: mēta r blandimēta psecutoz sunt sed r puaia infidelioz opa r inepta colloquia pote sunt inferioz: iter pditionis ostendūt. sed oia hec nō pualet aduersus eā scz eccliam: q: eā nō separāt a charitate r fit de mea: dicit oīs. Ipsa em est dom⁹ sapiētis. D. art. r. vij. supra petra edificata: q nec pluuie descensu. nec fluminū impetu. nec vento: flatu irruēte cadit. q: fundata est sup pta petra fidei solidissime veritatis. Hic em domū ecclie siam scz nec pluuia mēdacia doctrine corripit. r. iij. q. i. a recta. Nec diabolicus flatus impellit. quia resistit ei fortis in fide. i. p. v. que nō deficit. D. art. r. vj. de pe. dist. ij.

si em. vltra duas colum. s. p. petrus. vbi de hoc. etia no. In glos. scz fina. Fortis est deniq ecclia: q velut munita ciuitas angeloz pidiū r custodiā habet. s. an. iij. ibi. Inuenerunt me vigiles qui custodiunt ciuitatem. r illud. l. an. l. iij. c. Sup muros tuos hierlm pstiti custodes. Spūm etiam christi magni consiliū pntiū pncipalem custodē r adu rorem hz. de quo d: in Apoc. r. iij. q. ciuitas habebat murū magnū r altum. vbi glos. Per murū cōuenienter igelli gitor christus q ipsam sanctā hierlm vndiqz circūdat: cō tra incursores demones r puaos homies r vicia circū bus ecclie sequit quarta conditio: videlicet q est pacifica: nam vnitatis causa est pacis. Est em pac effectus amois. p. d. ar. r. iij. di. legimus. s. r. q: fm Augu. r. iij. de ciui. dei. Pacē dicit est trāquillitas ordinis. r pac hoim est ordinata pcedia r. iij. q. i. qd culpa. ibi. D. do aut r pac ciuitatis est ordinata imperandi atqz obediendi cōcordia ciuiū. Fortitudo etiā pacē inducit. Et fortitudine nā p vicia pcedit r ad hanc sequit pac. vñ Augu. r. iij. de ciui. dei dicit q vicia cōcordia est subiectio repugnantū. qd qui fuerit: pac erit. Ecclia g que vna est r ordinata est r fortis r pacifica est. In hac tū peregrinatione q: multiplex r sepe turbata pfectam r plenā pacē nō hz. sed in futuro erit plene pacata: qñ quidē nulla erit discōrdia: nulla pugna: nulla viti nis turbulētia. vñ Jhd. dicit. q ecclia nūc ē: spon pter grinatione pstiti: q: ab hmoi peregrinationis longitudine postea pmissione rerū celestū speculat. idcirco spon. i. p. culario nomē ac. epit. P. o future vero patrie celestis pace hierlm vocat. q pacis visio iterpreat. ibi em absopta oi aduersitate pacē que christus el pnti possidebit omni tu. vnde ad hierlm d: in ps. c. lviij. Qui posuit fines tuos pacē. r iterū ps. c. lxxij. Pax sup isrl. i. super videtes deus. Et hec dicta sint de regni ecclesialici vnitare. l. v.

Diferens aut est dicere r videre q ecclie regnū dicit catholici. i. vniuersale r quomodo merito. siquidem ecclia d: vniuersa ius: q: ipsius instituto: est vniuersoz oīs de quo d: in Job. r. iij. Opus manu⁹ q sunt vniuersi. r in ps. r. iij. l. ouertentur ad oim vniuersi fines terre: r ad oibz in aspectu eius vniuersē familie genitium. Dicitur aut r est ecclia vniuersalis multiplex. l. p. mo em dicit vniuersalis quārum ad loca. Non em sicut pna goga in iudea tū inuenit: sed in vniuerso mundo. vñ ps. lxxv. Notus in iudea deus. Sed in oim terram exiit sonus eoz: scz apfoz. r euangelice pdicationis r aposto lize doctrine. r. iij. di. ita dñs. et de elec. fundamenta. l. iij. v. r in Dalachia. s. c. Ab ortu solis vsqz ad occasus magis nomen meū in gentibus. r in omni loco poffertur nomen meo oblatio munda. r. r. iij. di. legimus. s. nec altera. De hac vniuersitate Jhd. c. viij. lib. c. rymo. Ecclia grece. l. iij. tunc cōuocatio dicitur. ppter ea q omnes ad se vocat. l. a tholica aut dicit ecclia. i. vniuersalis. Non em sicut cōuen ticulari hereticoz: in aliquibus regionū partibus coarctata tur: sed per totū terrarū orbem dilatata diffunditur. sicut ad hoc. r. iij. dist. q. iij. Et in lib. s. de summo bono. id. l. iij. Hereses aut in aliqū angulum mū di. aut in vnam gen tem inueniunt versari. Ecclia vero catholica sicut per totum mūdum extēditur: sic r oimū gentiū societate cōstruitur. l. v. Secūdo ecclia dicit vniuersalis quārum ad pditionē hoim. q: oīs oim hoim diuersitates collu git: r nullā abijcit. nō diuersitate ritū respuit: q: r iudei os r gentiles cōgregat r vocat: q: nō accipit psonā. l. iij. c. r. r. iij. Rom. ij. Deur. i. r. iij. q. iij. s. bis ita. iij. q. r. c. v. et de iudic. nouit. et de peben. venerabilis. Non diuersitate nationū. quia Hecos r Barbaros Scythas r Indos. Bal. iij. r Lol. iij. r. iij. di. legimus. Nō diuersitate pditio nū. q: r seruos r liberos. r. iij. q. ij. oibus nobis. c. si femi na. Nō diuersitate sex⁹. q: femias r masculos. q: masculū r feminā creauit eos. Deu. i. r. iij. q. v. hec imago. g. c. c.

Firma ecclia.

Armatura dei septuple.

Pote inferi vira sunt.

Ecclie iustitia.

Ecclie vniuersalis.

Illud. Non diuersitate fortune. q; pauperes & diuites: noz
 biles & ignobiles. et de pben. venerabilis. rxiij. q. iij. sicut.
 Non diuersitate animo. q; doctos & indoctos: sapientes
 et simplices: philosophos & idiotas: oratores & plebeios
 s. ad. l. c. i. Et vniuersaliter nulla diuersitate hoim respicit.
 oes recipit. q; non accipit personas: vt dicitur est. sed ipse est
 qui est omniu factor: est oim saluator: & susceptor. qui vult
 oes hoies saluos fieri. s. Tim. ij. Unde Dar. vlti. Eures
 (inquit) in mundu vniuersum: predicare euangelium omi
 creature. i. omni homini. & ad. 2. it. ij. Apparuit enim gra
 dei & saluatoris nostri oibus hoibus. Na qui sit ipse sumy
 ma iustitia: negare seipsum non pot. ij. ad. 2. it. ij. l. biero.
 Non rex apud illi nobilior: non pauper infirmior: non di
 ues potior: no dñs potior: no seruus deterior: sed oibus
 equalis: oibus iudez: oibus deis: omnibus dñs est. Job
 rxiij. Deus potes non abscit: quum & ipse sit potes. sed
 no saluat impioz: & iudiciu pauperibus tribuit. Sap. vi.
 Puffillu & magnum ipse fecit: & equaliter cura ei est de oib?
 Tertio ecclesia dicit vniuersalis quantu ad tepus. quia
 incepit ab initio mundi: & vsq; in fine duratura est. In di
 citur incepisse ab Abel iusto. v. Hugo. in homilia super
 Dar. r. Simile est regnu celoru homini patrifamilias
 qui curit. Qui habet vinea scz vniuersam ecclesia: que
 est ab Abel iusto vsq; ad vltimu electu: qui in fine mundi
 nascitur: est quot sanctos pulit: quasi tot palmires mis
 sit. Jfido. m. dicit q; ecclesia inchoauit a loco vbi venit de
 celo spūsanctus: & impleuit vno loco sedētes. Act. ij. Ad
 veru est q; ibi inchoauit quantu ad ei? plenitudinē in plo
 nis & gratia: q; iam venerat plenitudo tempois in quo
 misit deus filiu suu. Gal. iij. Tunc etiā inchoauit quantu
 ad ei? dilatacionē: & quantu ad fidei explicatā & reuelatā.
 Similiter aut ab exordio humani generis cepit. ab Abel
 aut cepisse dicit propter eius innocentia. De hoc tractauit
 laurus. s. in. p. i. l. i. operis in illo ar. 2. ante fuit ecclesia
 q; imperiu in. rxiij. ar. Tñū aut ecclesie corpus cōstruitur:
 qui ante christu & post christum fuerūt. quoz oim ipse est
 caput. ad. 2. l. i. et de sacra vnc. c. i. q; & qui prebāt & q; ses
 quebāt clamabāt. Quama benedicat qui venit in noie
 dñi. Dar. rxi. Dar. r. i. Ace. rxi. & Joa. rxi. Tñ magister
 Hugo de sancto victore. Verbu incarnatu rex noster est:
 qui in hūc mundū venit cum diabolo pugnaturus. & oēs
 saneti qui ante aduentū eius fuerunt: quasi milites sunt:
 ante regis faciē precedentes. & qui postea veniunt vsq; in
 fine mundi milites sunt regē suo subsequentes. Ipse rex
 medius est in exercitu suo hinc inde vallatus incedens &
 stipatus a gminibus suis. Quod quidē hodie signatū est
 in hoc q; q; precedebāt & qui sequebant clamabāt Quama
 na in excelsis. vnde & gl'of. super predictū locū Dar. ait.
 Primiu patres & cotū sequaces cū magno affectu fere
 bāt q; salus adscribenda est homini a verbo dei assumy
 pro. Eadē quoq; fides est precedentiu & sequentiu: q; cre
 debāt futurū qd nos credimus is factum. In hoc autē q;
 ecclesia dicit vniuersalis quantu ad tepus. intelligit illa
 duplex cōditio regni ecclesiasticū q; est antiquitas & perpe
 nitas. Quarto eccl'ia dicit vniuersalis quantu ad ita
 tus. q; cōprehendit tam illos qui sunt in statu cōprehens
 forū: q; illos q; sunt in statu viatorū. vt. s. dicitur est. Nec soz
 hōiōs sed etiā angelos. Tñ ecclesia sic sumpta dicit cō
 gregatio oim illoz qui sunt christi mēbra qualiter cūq; sic
 sumitur de peni. dist. i. ecclesia. Ecclesia vero pro hoc statu
 presentis dicit congregatio fidelū. sic sumitur de cōse. di. i.
 ecclesia. Pro futuro aut statu dicitur ecclesia etiā congre
 gatio cōprehensoz. sic sumitur in ps. cxiij. In ecclesia san
 ctosū. Quinto dicitur ecclesia vniuersalis quantu ad
 doctrinā. q; in ea est vna doctrina vniuersalis de omnib?
 necessariis ad salutē: & omni generi hominū conueniens.
 iij. di. erit aut. rxi. q. i. que ad perpetuū. sicut enim est vñ
 regni ecclesie: ita oportet q; sit vna scientia & lex. alias di
 uisio legis vel sciētie diuisio esset regni & desolatio. quia
 hoc est q; q; spectant ad salutē. supra. s. p. i. s. est tñ con

siderandū. vt est expressum. rxi. q. ij. s. ca. C. Tertio eccle
 sia dicit vniuersalis quantu ad remediū. q; curat vniuer
 saliter oia hoim peccata: & omnia hoim coriner sufficiens
 tia remedia & vniuersalia septē. scz sacramēta: que ab vno
 remedio saluari per qd omnes liberant efficacā sortun
 tur: scz a christo. et in dōmen. fidei. s. fi. Et ideo ecclesia de
 vniuersalis: q; vniuersalem continet viā anime liberāde.
 scz christū: qui de se ait Jo. rxiij. Ego sum via veritas & vi
 ta. Tñ dicit Aug. r. de ciui. dei de christiana religione loz
 quens. Hec est religio que vniuersalē continet viam anis
 me liberande. hec em̄ est quodāmodo regalis via: que du
 cit ad regnum nō tēporali fastigio mutabundū: sed eter
 nitatis securitate securum. Nam que alia est vniuersalis
 anime liberande: nisi qua vniuerse anime liberantur: Ac
 per hoc sine illa nulla aia liberatur. Hec est in qua liberāz
 domū credentiū vniuersalis via: de qua fidelis Abraam
 diuinū accepit oraculū. In semine tuo benedicentur oēs
 gentes. Ben. rxiij. Gal. iij. Hec est vniuersalis via: de qua
 in sancto ppheta dictum est. ps. lxxv. Et cognoscamus in
 terra viā tuam: in oibus gentibus salutare tuū. Omnib?
 ergo modis dicitur ecclesia vniuersalis. De cuius vniuers
 salitate quantu ad aliquos predicoz modos dicit Jfido.
 in lib. de origine officioū. Ecclesia vocatur pprie q; oēs
 ad se vocat: atq; in vnum congreget. Catholica aut ideo
 dicitur: q; per vniuersum mundū est cōstruita. Vel qm̄ ca
 tholica. i. generalis in ea doctrina est ad instructionē ho
 minū de visibilibus atq; inuisibilib? rebus celestiu & ter
 restrū. Vel ppter omne hominū genus ad pietatis sub
 ieccionē tam principū q; qui principatur oratoz & idiotaz
 rum. Et omni em̄ genere hominū colligenda est ecclesia:
 etiā ab ijs qui fastu & superbia seculari a fide & humilitas
 te videntur aberrare. Vel d; vniuersalis propterea q; ge
 neraliter curat oim peccata q; per corpus & animā peris
 ciunt. de peni. di. iij. sunt plures. De vniuersalitate etiam
 ecclesie dicit Boe. in li. de trinitate. Christiane religionis
 reuerentiā plures vsurpant: sed ea fides pollet maxime
 ac solitarie: que tum ppter vniuersalium pcepta regulas
 rū: quibus eiusdē religionis integratur authoritas: tum
 ppterea q; eius cultus per oēs pene mūdi terminos ema
 nauit: catholica vel vniuersalis vocatur. Dicitur autē
 regule vniuersales pceptosū in religione christiana: q; pro
 uincia vniuersalis: sicut lex filijs israel: nec vni septu: sicut ciry
 cūcisio masculis. et de bap. maiores. sed omni populo: o
 cūcisio: omni deniq; etati atq; cōditioni iudicunt. Tñ em̄
 fides: vnus baptismus: vnus sacrificij ritus: vna charitas:
 vna spes oibus predicatur. Vel dicuntur vniuersales
 regule: q; eis nihil falsitatis: nihil iniquitatis admiscetur
 in quocūq; ar. vel casu. ij. dist. fi ad scripturas. cum. ij. c. seq.
 Vel dicuntur vniuersales regule: quia totā vitā hominis &
 omne quod ad ipsum quolibet modo pertinet: cōtinent
 et ordinant. iij. di. regula. In lib. etiam de fide christiana
 de vniuersalitate ecclesie dicit idē Boetius. Dat christus
 formā discipulis suis baptizandi & docendi salutaria: effi
 caciā quoq; miraculoū: atq; vniuersum mundū ad vitā
 precipit introire. vt predicatio salutaris: non iam in vna
 tantū gēte: sed obi terrarū predicaretur. Diffundit ergo
 per mundū celestis illa doctrina: adamantur populi. insti
 tuuntur ecclesie. fit vñ corpus qd mundi latitudinē occupat.
 Quam vero mirabiliter sit ecclesia dilatata & dif
 fusa per mundū: vt merito ex hoc vniuersalis dicat: hinc
 pater: q; non armis aut ciuili potētia cōstitit ecclesia: neq;
 magicis artibus: vt quidam heretici garrientes dixerūt
 quos pulchre improbat Aug. rxiij. lib. de ciui. dei. sed cuā
 gelij predicatione: diuine potentie miraculis: virtutū ex
 emplis: sanctorū patientia: periculis & laboribus: & san
 gumis effusione: et varijs passionum et tribulationum
 generibus. rxi. q. i. futuram. in prin. vnde Darimus. Nos
 uerimus itaq; quia nō sine magno discrimine: de religio
 nis veritate disputamus: quam tanto rū sanguine confus
 mata videmus. Deinde qles fuerint ipsi primi predicator
 b v

Ecclesi
nitium

Preces
regule
vniuersales
sicut
ciry
cūcisio
masculis
et de bap.
maiores
sed omni
populo
ocūcisio
omni
deniq;
etati
atq;
cōditioni
iudicunt
Tñ em̄
fides
vnus
baptismus
vnus
sacrificij
ritus
vna
charitas
vna
spes
oibus
predicatur

Christi
ane
reli
gionis
ins
cremēta
qualia
fuerē

res per quos mundus creditur: et ecclesia crevit per totum orbem: notum est. quia non poteres fin seculi: sed pauperes. non sapientes mundi sapientia: sed idioti. **Ac** iij. ibi. **Vid** res aut Petri constantia. et Jo. ix. per totum. quod homines essent sine literis et idiote. non nobiles: non diuites: sed homines infirmi et illiterati: ignobiles et pauperes piscatores. de hoc. **sa**d **Loz**. i. et de pben. venerabilis. vii. **Dama**sc. li. iij. **Eu**angelij cognitionis dei predicatum est: non bellis et armis: et exercitum aduersariorum deuincens: sed pauci nudi pauperes idioti persecuti: uerberati: mortificati: crucifixi: sum in carne et mortui: et resurgente predicantes: sapientibus preualuerunt. **It**e **h** yb. sup **W**artb. homilia. xvi. **Si** aut homines duodecim orbem terrarum conuerterunt: et cogita quanta est nostra malitia: quum tanti existentes: eos qui reguntur non possumus corrigere: quos decem milibus mundis oportebat sufficere. **S**ed signa eius habebat: sed non signa eos mirabiles fecerunt. **M**ulti enim etiam demones proficere: quia iniquitate operati sunt: non sunt facti mirabiles: sed puniti. **s**. q. **s**. teneamus. **S**ed quid iniqua est quod eos ostendit magnos? **P**ecuniarum contentus: glorie despectus: ab omnibus huius vite negotijs ereptio: que si non habuissent: et si decem milia mortuorum suscitarent: non solum nulli proficissent: sed et seductores existimati essent. **E**st igitur ecclesia catholica. i. vniuersalis. ac inde qui ab vniuersalitate recedunt: non catholici: sed heretici quasi diuisi recte vocantur. **vt** colligit. **s**. q. **s**. catholica. c. bi. **qu**. c. si quis confugerit. **c**. arrianos. **ib**. qm cum a catholica eorum actores discederent et. **xxiij**. q. **ij**. pro mebris. **ib**. seruientes principibus nostris: aduersus ecclesiam catholicam et. **xxiij**. q. **ij**. cum quibus. **in** **pn**. et. **c**. inter schisma. **C** **h** **Et** hoc autem quod ecclesia vniuersalis dicitur: potest accipi alia conditio eius: scilicet quod sit copiosa et sibi sufficiens. quanto enim multitudine est vniuersalis: tanto sufficientior: propter murum adiutorium eorum qui sub hac vniuersalitate continentur. **vt** quod ecclesia potest alio modo dici vniuersalis: propter spiritualium bonorum multitudinem: que in ea est: de christi fonte procedens: quod de plenitudine eius accipit ecclesia sua plenitudinem. **Jo**h. **s**. **id** est: quod quod vniuersalis dicitur: eius copiositas insinuat. **C** **Illud** etiam pretereundum non est. quod sicut ecclesie vniuersalitas non tollit eius vnitatem: **vt** ex dictis in precedens. **s**. **ps**. sic nec ecclesie vnitatem tollit eius vniuersalitate. **Im**mo in ipsa vniuersalitate datur intelligentia vnitatis. **U**n dicit **h** **id**. **viij**. lib. **er**mos. quod vniuersalitas ab vno cognominata est: propter quod in vnitatem colligitur. **N**am in logica vniuersale dicitur quod multa in vno colligitur: quod est vnum in multis et de multis. accipitur enim ab intellectu ex conuenientia et consuetudine multorum. omnis autem conuenientia vnitatis est. **E**st igitur ecclesia ita vna: quod vniuersalis: et ita vniuersalis: quod vna. **U**n propter vnitatem et vniuersalitate pariter vere potest dici respublica: vni et ei comparatur. **C**. de sacro. eccle. **vt** inter diuinum. **N**am respublica est res populus. **P**opulus autem est multitudinis certus iuris consensus et vnitatis communio ne sociatus. **vt** patet ex definitione **T**ullij. quam **Aug**. sepe inducit. **Im**mo fm hanc definitionem nulla contraria de vere respublica nisi ecclesiastica: quod in ea sola est ha iustitia: et vera vnitatis: et vera communio. **ar**. **xxij**. q. **s**. dilectissimis. **C** **h** **Et** sup hoc vltimum demonstrandum quod ecclesie res quum est sancta: et quod. **L**irca quod primo videndum quod est sanctitas. **D**efinitionem autem sanctitatis ponit Dionysius. **c**. **ij**. de diuinis nominibus. **dic**ens. quod Sanctitas est ab omni immunditia libera et perfecta et omo immaculata munditia. **L**amen fm **L**assio. **in** lib. **col**lationum. **coll**atione theone de nocturnis illusionibus. **in** plus se habet immaculata quod sanctus. **S**ecundum hoc igitur dicitur ecclesia sancta quod ab omni immunditia munda est **in** se. **xxi**. dist. **qu**amuis. **in** **fi**. de peni. **dist**. **s**. ecclesia. et in qua est immunditia predictas tres conditiones habens. **E**st enim in ea munditia libera: quia cuiuslibet immunditie seruicute libera existit: quod qui facit peccatum: seruus est peccati. **Jo**h. **viij**. **ij**. **Per**. **ij**. et **R**oma. **vi**. **E**t in ea munditia perfecta: quia

nihil ei munditie deficit. **P**erfectum enim est. cui nihil deest. **E**st in ea munditia immaculata: quia nullo extrinseco vel intrinseco inquinari valet. **arg**. **xx**. q. **vlt**. **sc**iscitantibus. **C** **h** **Et** vt specialius aliud dicat de sanctitate ecclesie **in** se: **S**ciendum quod sanctitatem requiritur carentia immunditie. **vt** patet ex definitione supra posita. **E**st aut duplex immunditia creature rationalis. **U**na quidem culpabilis: **vt** erroris: aut ignorantie. et vtraque harum distinguitur fm diuersitatem culpam et errorum. **A**b immunditia culpabilis beratur et mundatur creatura rationalis per gratiam: per quam fit remissio peccatorum. **de** peni. **dist**. **s**. nemo potest. et. c. **quant**libet. **de** **co**se. **dist**. **liij**. **s**. sine penitentia. **A**b immunditia vero erroris ignorantie mundatur per sacram doctrinam. **xxvij**. **dist**. **s**. **h**. **cu**ius principium est fides cuius est purificare corda. **vn**de **Ac**. **xx**. **F**ide purificans corda eorum. **E**t quod ad bene operandum sacra scriptura dirigit: et gratia adiuuat: ideo ecclesia sancta dicitur: propter opera bona et virtutes. **E**t quia gratia conferuntur in sacramentis. **s**. q. **s**. **in** **ps**. **xlvi**. dicitur. **S**anctificauit tabernaculum suum altissimus. **D**eus in medio eius non commouebitur: et iterum **in** **ps**. **xcij**. **Dom**ini tuam decet sanctitudo dñe. **et** de immo. **cc**. **de** **cc**. **lib**. **vi**. **et**. **sa**d **Loz**. **ij**. **T**emplum dei sanctum est: quod estis vos. **vide** etiam. **s**. **Loz**. **vi**. **et**. **ij**. **Loz**. **vi**. **U**bius templi signum est materiale templum: quod propter hoc ecclesia vocatur: cuius consuetudo per episcopum: sanctificationem fidelium: demonstrat per christum: qui est sanctus sanctorum. **vt** dicit **D**ni. **ij**. **c**. **s**. **h**. **Jo**h. **ij**. **U**ncione accepistis a sancto. **id** est a christo. **vn**ctione scilicet interiore: qua et ipse vnctus est per consuetudinem suis. **ps**. **cliii**. **D**e cuius vnctionis plenitudine nos omnes accipimus. **et** de sacra **vn**. **c**. **s**. **D**ecur ecclesie sanctitas et sanctificatio communiter est a tota trinitate. **de** qua dicit **sa**. **vi**. **S**anctus sanctus sanctus deus deus deus. **et** **xxiij**. **U**n vtroque testamento trinitas pater et filius et spiritus ostendit. **L**amen aliquando tribuitur sanctitas patri propter autoritatem principij. **vn**de **Jo**. **xxij**. **P**ater sanctificauit eos in veritate. **Qu**oadmodum attribuit filio: maxime propter humanitatem assumptam: fm quam passus est. cuius passione sanctificamur. **U**n **sa**. **ad** **Loz**. **de** ipso dicitur: **F**actus est nobis a deo sapientia et iustitia: et sanctificatio: et redemptio. **vt** **B**erth. **S**apientia in predicatione. **I**ustitia in peccatorum ablatione. **sanctificatio** in conuersatione. **redemptio** in passione. **et** **Ep**. **v**. **dic**it **ap**l. **A**ustus dilexit ecclesiam: et tradidit semetipsum: pro ea: **vt** eam sanctificaret. **s**. **I**ustitia sancte vite: prius **D**udas **cam** a peccatis: et hoc **san**acro **aque** sanctificare: **Im** verbo vite. **i**. quo datur vita: quo accedente ad elementum fit sacramentum. **s**. q. **de** **tr**abe. **U**no sanctificatus homo accipit vitam eternam. **U**t exhiberet sibi ecclesiam gloriosam: non habentem maculam: quod est peccati criminalis: **N**ec rugam: dupliciter. **ita** quasi mundat et simplicem. **N**ec aliquid huiusmodi est nullum peccatum pro quo fit **san**abilis. **S**ed **vt** fit: sancta: per opera bona: et immaculata in abstinentia mali. **H**ec verba transferuntur et exponuntur **xxi**. **dist**. **qu**amuis. **de** peni. **di**. **s**. **ecclesia**. **Qu**oadmodum vero attribuitur sancto spiritui. **vn**de **R**om. **i**. dicitur. **S**piritus sanctificationis. **ipse** enim purificator: est omnis immunditie qui est amor: sanctus: et donum primum: in quo donatur nobis omnia dona: per que tolluntur peccata immunditia. **E**st igitur ecclesia sancta: quod ab omni peccato et iniquitate mundata: et virtutibus ac bonis operibus ornata. **vn**de **ad** **2**. **tu**. **ij**. **D**edit semetipsum pro nobis: **vt** nos redimeret ab iniquitate: et mundaret sibi populum acceptabilem: **sec**undum bonorum operum. **E**st etiam ecclesia sancta: quia ab omni errore purgata. **xxiij**. **q**. **s**. **a**. **re**cta. **cu**m. **ij**. **c**. **sc**q. **per** **s**acram **do**ctrinam: que munda est et emundans. **Jo**h. **vii**.

Sanctitas quid sit.

Sacrificia spūalia deo offerēda

et sacrificium: cuius vnus et veri sacrificij vniuersa anti-
 quorum sacrificia figura fuerunt. Hoc sacrificium quidē
 semel est oblatum in precij: sed recollitur iugiter in eccle-
 sia per mysterium quod quidē consecratur et offertur my-
 sterio (alimisterio) sacerdotū p salute populi et ipsoiū
 ad hoc est de sum. trini. c. f. vna. i. q. i. multi. de cose. dist. ii.
 nec moyses. c. acceperunt. c. verum. c. in calice. c. qd fit san-
 quis. c. quia corpus. c. re vera. per totum. ¶ Sunt et alia
 sacrificia spiritalia: que fideles deo offerunt et offerre re-
 nentur. Sacrificium quidē spirituale est: contritio. et huius
 militatio cordis. ps. l. Sacrificium deo spiritus contribus
 larus: cor contritum et humilatum deus non et. de peni.
 dist. i. nō sufficit. et. c. in actione. Sacrificium spirituale est
 castigatio et maceratio carnis. vñ apostolus ad Rom. vii.
 Obsecro vos p misericordiam dei vt exhibeatis corda ves-
 tra hostia viuentem et. hoc sacrificium offerebat Paulus:
 quū dicebat. Castigo corpus meum et. ad Cor. ir.
 xxi. q. v. si paulus. Huius sacrificij sacerdos est ratio. al-
 tare: cor. hostia: corpus. ignis: charitas. de quib⁹ dñs ait
 Beuit. vi. Ignis in altari meo semper ardebit: quē nutrit
 sacerdos subiciens ligna mane per singulos dies. quia
 ne seruo: charitatis deficiat: meditationē dominice pas-
 sionis in corde ratio aggregare pcurat. ¶ Qualiter aus-
 tem hec hostia immolada firmatur quū dicitur Beuit. i.
 Detracta pelle hostie artus in frustra cōcident. Hostie pel-
 lem detrahimus: quū in exterioribus nō gloriamur: nec
 sumus herodes. i. in pellibus gloriātes. ps. lviij. In mul-
 titudine diuitiarum suarum gloriāntur. Artus in frustra
 cōcidimus: quū singulorum membra vicia referamus.
 als dicitur illud Eccl. i. xxiij. Unus edificans et vn⁹ des-
 truens: qd prodest illis nisi labor: vnde. i. ad Cor. v. Do-
 dicum fermeti totam massam corrumpit. et illud. Defecit
 peccator: quia offendens in vno factus est omnium reus.
 Iaco. ij. est de reg. iur. defecit. qd qualiter intelligatur ex-
 ponit Aug. de peni. dist. v. consideret. vnde Saul precipis-
 tur. i. Regū. xv. percutit Amalech: qui interpretatur gens
 butra. i. carnis vitia. et demolere vniuersa eius. quod quia
 nō obsequauit: regnū amisit. Sed quia multi hoc faciunt
 tantū propter captandam famā: ecclesiam vel prebendam:
 sequitur in auiditate. Et subsident in altari ignem: scz
 charitatem. Strue lignoū ante cōposita. i. sanctorum co-
 gitationū congerie subministrata. Et membra que cesa
 sunt: desuper ordinantes. i. ordinatione congrua compos-
 nentes. quia sicut ait glōf. super Rom. ij. c. Cōpositio cor-
 poris indicat qualitatem mentis. ps. dist. i. n. et Eccl. i. x.
 de conce. prebe. c. quia diuersitate in decisa. Amicus cor-
 poris et risus dentū et incessus hominis enuntiant de il-
 lo. Et quia cōpositio exterior: ab interiori confurgit. iuxta
 illud ps. xliij. Omnis gloria eius filie regis ab intus. scz
 quitur. Laput. i. intentionē. et de sacra vnc. c. f. et cuncta q
 adherent iecori. i. affect⁹. Intestinis a stercoibus innum-
 darū cogitationū. Et quibus a puluere affectionum et
 actionum. Lotus aqua. i. lachrymis emundatis. ps. cxvij.
 Excitatus aquarū deduxerunt oculi mei. Jo. xij. Sacrificiū
 spūale est quod liber iustitie et misericordie opus. ps. iij.
 Sacrificate sacrificiū iustitie. Sacrificiū spirituale est des-
 sentio veritatis. vnitas charitatis. de peni. dist. iij. §. n. c. si
 quis autē. Sacrificiū spirituale sacrificiū laudis. de quo
 ps. xli. Sacrificiū laudis honorificabit me. Heb. vi. Per
 ipsum offeramus hostia laudis semper deo. Sacrificiū
 spūale a malo oīi capere: et mādata seruare Eccl. i. xxxv.
 Sacrificiū salutare est attendere mandatis: et discedere
 ab omni iniquitate. Et generaliter sacrificiū completum
 est deo perfecte corpus et animā offerre. vnde Ber. Abis-
 stus pro nobis obtulit hostia preciosam q̄ habuit: se to-
 tū: quia mirū precioso esse nō potuit. et nos ergo facias
 mus qd possumus: offerretes illi optimū quod habemus:
 scilz nosmetipsos. corpus in sacrificiū spiritū in holocaus-
 tum. Unde Judicū. v. Qui propria voluntate obtulistis
 vos discrimini: benedicite dño. ¶ Duo autem sunt actus

perfecti sacrificij. operatio et oratio. primus significat per
 altare holocaustū in quo macrabantur animalia. i. mo-
 tus carnales et alia vitia. vtpote Superbia macatur per
 humilitatē. Auiditia per elemosynarū largitatē. Inu-
 ria per castitatē. Secundus significatur per altare incen-
 sū: vbi adolebantur thymiamata. i. deuotio. Suspiria: et san-
 cta desideria. Primū erat in atrio: et operum erat et ere.
 q: operatio fit in exterioribus: et semper ea sequi debet so-
 nus confessionis: quia multipliciter cōtingit peccare in
 operabilibus. vñ Job. ix. Verebar oia opera mea. de pe-
 di. ij. si enim inquit. Alterū erat in sanctuario et operum
 erat auro purissimo. quia oratio fit in intimis cordis: se-
 pe comitatur eam dulcedo cōtēplationis. ps. lxxv. Des-
 mo: fui dei: et delectatus sum. Et ex vtroq: odor: suauissi-
 mus surgit ad deū. vnde ps. lxxv. Holocausta modullana
 offeram tibi. i. opera pinguedine charitatis refera: cum
 incenso arteū. i. cum oratione quam apostoli nobis tradi-
 derunt: sicut ipsi a deo acceperunt. Vocatur apostoli arte-
 res: quia dicitur gregi dominico prebuerūt. vñ q. i. salu-
 tatis. de vtroq: altari legitur Beuit. xv. Sacrificiū postro-
 mo spirituale omnium completum: quilibet actus virtu-
 tis: et quodlibet opus bonū in deum relatum: et ad eorum
 beatitudinem ordinatū. sicut per Aug. patet. lib. de ciui-
 dei. c. vj. vbi agit de multiplici sacrificio. ¶ Ad dei cultū
 pertinent oblationes: decime: et primiti: que cedunt in cultū
 vsu illoū qui sunt ministri diuini cultus. et si omnes
 fideles deū colant: specialiter tamen quidā sunt ad minist-
 teria diuini cultus perficiēda deputati. ad hoc est de dec.
 c. f. et. c. tua nobis. ibi. quibus eas ipse p suo cultu cōstitit.
 xvj. q. i. reuertimini. de conse. dist. i. omnis. et de vno. §. i. q.
 causa. Ad dei cultū pertinent edificatio et dedicatio rari-
 ploū et altarium: vñctiones quoq: et ablutiones: transi-
 rationes et aspersiones: cōsecrationes et benedictiones que
 in ecclesia fiunt: siue locorū: siue ministrorū: siue vestio-
 siue vestio: vel aliarum quarūcūq: rerum: que ad dei cul-
 tum qualitercūq: applicantur. ad hoc de conse. dist. c. k. et
 per totū. et de sacra vnc. c. f. et de conse. eccl. vel al. per to-
 tum. de conse. dist. iij. aquam. xvj. dist. ceros. xvj. dist. perle-
 ctis. ¶ Ad sanctitatē quoq: ecclesie pertinet non solum cul-
 tus qui exhibetur deo: sed etiam ille qui exhibetur angelis
 et hoibus sanctis. qui tamen cultus est alterius rationis:
 q̄ ille q̄ exhibetur deo. et vocat talis cultus: dulia a theos:
 logis: quod est reuerētia facta creature. de hoc no. de con-
 se. di. iij. perlatū. et. c. venerabiles. Verus dulia fit seruo:
 dño sed latia detur. Hyperdulia. i. maior: dulia debetur
 christi: in quantum est creatura. et cruci. merito igitur
 ecclesie regnū dicitur et est sanctum. ¶ Ad hanc con-
 ditionē pertinet illa conditio ecclesiastica regni: quia dicit
 iustum et bonū: quia optimis legibus et sanctis motibus
 viuūt. Ad hanc conditionē pertinet eius perpetuitas. nam
 sanctū dicitur vno modo idē quod firmū. Ipsa vero per-
 petuitas firmitas et permanentia essendi est. Ad hoc etiā
 pertinet ecclesie firmitas: q̄ vincit et expugnari non potest.
 ¶ Ad sanctitatē etiā ecclesie pertinet illa conditio: quia dicit
 copiosum. dicit em ecclesia facta ppter copiam bonorū
 spūaliū et charitativarū. immo nullū est spūale bonū: qd in
 ecclesie sanctitate nō cōprehendat. hec aut spūalia bona
 sunt vere diuitie per quas reddidit ecclesia copiosa. vñ ps.
 cxj. Gloria et diuitie in domo eius scz ecclesie. hec sunt scri-
 pture canonicę: et earū multiplices expositiones gr̄ gra-
 tis date: virtutes: dona: et varia multo: um opera: quibus
 oibus abundat ecclesia: per illū qui est omnium dñs datus
 in omnes qui inuocant eū. ad Rom. x. in quo sunt omnes
 thesauri gratie et sapientie. et Col. ij. Et de istis diuitiis dicit
 ap̄ta. i. ad Cor. i. Quia in omnibus diuites facti estis in
 illo. Est ergo ecclesie regnum sanctū: et ab illo sanctifica-
 tum qui ait Beuit. xij. et. i. Per. i. Sacti estote: quonia ego
 sanct⁹ sum. lxxvj. dist. opo. ter. Quicūq: igitur criminatus
 est: de isto regno quantū ad deū non est. Nā si fit in manu
 ro: nō est in merito. de pe. di. f. ecclesia. ibi. qui ergo peccat

Sicut
que quo
firmus.

Ecclesia
cur apos-
tolica
pescit.

tot: est aliqua sordemaculatus: non potest de ecclesia christi appellari. Sanctitas hominis incipit in statu penitentie: proficit in statu iustitie. sed perficitur in statu glorie. Unde ait dñs Moyses. Exod. xij. Vade: et sanctifica populum hodie: et cras: laventibus vestimenta sua: et sint parati: vespere in diem tertium. i. ad statum glorie que parata est eis. vnde Datab. xxv. Percipite regnum quod vobis paratum est. vnde Ber. Si propofueris in corde tuo declinare a malo: facere bonum: tene quod accepisti: et profice in melius semper. sed si aliquid minus fuisse egeris (vt est humana fragilitas) non in eo persiste: sed penitere et corrigere: et eris sine dubio sanctus: sed cui interim clamare necessesse sit. ps. lxxv. **U**ltodi aiam meam quoniam sanctus sum. vnde Apocal. vlti. qui sanctus est: sanctificetur adhuc. lxxij. dist. dicitur. **A**les facti in conspectu dei manducant et bibunt. de peni. dist. i. et venit. ubi hoc exponitur. Et hec est dei voluntas sanctificatione vestra. s. ad Thessal. iij. Unde et omnis sanctus sacerdos est: qui se totum deo immolat. i. dist. multi. Sed non est sanctus: vt est dñs. s. Reg. ij. qui est sanctus sanctorum. Danie. ix. Episcopi etiam precipue sancti erunt. C. de episc. et deri. si quis in hoc genus. ibi. cui sanctitas ignoscendi gloriam dereliquit. et in aur. de san. c. lxx. et in rubro et nigro. et precipue per amplius papa. Quis enim sanctorum esse dubitet: quem aper tante dignitatis attollit. i. dist. c. s. et omnes corpus christi offerretis. s. q. neg. enim. lxxvij. dist. decernimus. **S**anctum facit affectio sancta: sanctus timor: domini: et sanctus amor: ijs affecta anima quasi duobus tribus dominum comprehendit: dimplicetur: fringit: et tenet: dicens. **E** enim cum: nec dimittam cum. **A**n. in Bern. de consideratione li. i. item Ber. **T**ria faciunt hominem sanctum. victus sobrius. acrus iustus. scilicet pius. His apparere sanctus: circa vitam tuam esto austerus. circa alios benignus. audiant te homines parua mandantem: et grandia facientem. **L**hyso. super Datab. **U**ltimo restat considerare quod ecclesie regnum est: dicitur apostolicum. Ecclesia quidem dicitur apostolica. primo quia in apostolis inchoata et initiata. ipsi enim fuerunt primitie populi christiani quantum ad tempus gratie reuelate. lxxv. q. s. hac itaq. ibi. vnde de plebe iudica primum apostolos elegit: quos quasi fundamentum ecclesie instruit. Sicut autem primi fuerunt: finit tempus: ita fuerunt precipui finit spirituales perfectionem. et lib. vi. de elec. fundamenta. lxxij. q. ij. legatur. ibi. siue ab apostolis ipsis quos potiores merito fuisse non dubium est. vnde Greg. in moral. lib. xij. Propbeta propheta dicitur: circa carnis desideria: apostolos spirituali amore transcendere admirans. ait Esa. lx. Qui sunt hi qui vt nubes volant: ac si aperte dicat. Nos per terram gradis mur. qui adhuc coniugis implicamur et propagande soboli operam carnis impendimus. Isti vero non ambulat in terra: sed vt nubes volant: qui dum celestia appetunt: de terrenis desiderijs nihil tangunt. **I**tem idem in homilia. Ambulabat iesus. Qui sunt isti qui vt nubes volant: Esa. lx. Apostolos terrena continententes: mente celestibus appropinquantes: vt vobis pluentes: miraculis coruscantes: et quos a terrenis contagijs sancta predicatio et vira sublimis suspenderat: hos volantes pariter et nubes appellat. Unde et apostolus de se. et de his apostolis loquens ait. Rom. vij. Nos ipsi primitias spiritus habentes: glof. id est spiritum sanctum habentes: et retere prius: et ceteris abundantius. et ij. Thessal. ij. Elegit nos deus primitias in salutem: scilicet nostram et omnium genium. Et quia primum et perfectum in quolibet genere: causa est omnium que sunt post: Ideo secundo dicitur ecclesia apostolica: quia per alios propagata: et vsq. ad mundi terminos: vnde verbo predicationum extensa. ps. lxxvij. Quia in omnem terram extitit sonus eorum: et in fines orbis terre verba eorum. et Rom. x. xij. dist. in memoria. et lib. vi. de elec. fundamenta. Ipsi ergo patres et progenitores fidelium. Ipsi edificatores et fundatores ecclesie: quam doctrinis

mira culis: exemplis: et effusione sanguinis plantauerunt. vt pre. capi. fundamenta. et lxxvij. dist. quorum vices. et xxij. dist. c. ij. Unde Luce. vi. simile Daba. iij. et Datab. x. dicitur quod christus elegit duodecim: quos apostolos nos minauit. vt dicit glof. quos ad propagandum auxilium salutis humane per terrarum orbem factores fidei destinaret. Item ibi glof. super verbo. Elegit duodecim. vt quas dratum orbem fidei trinitatis insignirent. Et quia eiusdem est producere aliquid: et gubernare illud: Ideo tertio dicitur ecclesia apostolica: quia per apostolos gubernata et administrata. Ipsi enim ecclesie ordinarores. et dist. in palam. Ipsi dispensatores. lxxij. dist. dispensatio. Ipsi admistratores. s. lxx. iij. Ipsi pastores. et lib. vi. fundamenta. s. i. Ipsi doctores. ij. q. vij. sententia. Ipsi principes. ps. lxxij. Constitutes eos principes super omnem terram. et lxxvij. dist. quorum. Ipsi pontifices. quid sit. vide. lxx. dist. c. s. dist. pontifices. Ipsi reges a regendo ecclesiam. ij. q. i. sce lus. Ipsi duces. q. ducatum gregi dominico prebuerunt. vij. q. i. sciscitaris. **I**psi sunt duodecim porte ciuitatis: de quibus dicitur Apocal. xxi. ca. q. ciuitas habebat murum magnum et altum: habens portas duodecim. vbi dicit glof. q. per portas sanctos intelligimus apostolos: per quorum fidem et doctrinam in sancta in ciuitatem introimus. Et quotquot hominum ad christum conuertuntur: per ipsorum eruditionem sanctam ciuitatem ingrediuntur. **I**psi sunt duodecim fundamenta eiusdem ciuitatis: sicut in eodem capitulo scribitur: q. murus ciuitatis habebat fundamenta duodecim. Tunc enim christus sit ecclesie fundamentum primum et principale. s. ad lxx. iij. et de bap. c. iij. s. porro. et in dem. de sum. trini. fidei. **T**amen apostoli sunt fundamenta secundaria. et de elec. fundamenta. lib. vi. Unde illud ad Eph. ij. Superedificati supra fundamentum apostolorum et prophetarum. Sed christus est primum et maximum fundamentum: supra quod tanquam petram firmam est fundata ecclesia. Datab. xvi. et xij. dist. in memoria. et pre. cap. fundamenta. Sicut enim dicitur sanctus sanctorum. Daniel. ix. et pastorum. s. per. vlti. et xxv. dist. esto. sic dicitur fundamentum fundamentorum. De his secundarijs fundamentis scilicet apostolis dicitur. s. ad lxx. xij. Quosdam quis dem posuit deus in ecclesia primum apostolos. glof. Primum dignitate et tempore vite christi predicantes: et omnium ordinarores et iudices. et Heb. xij. Accessistis ad ecclesiam primitiuorum: id est apostolorum. Qui primi crediderunt: et quorum fidei alij adiuncti sunt. His beatis apostolis succedit in ecclesia episcopi. lxxvij. dist. quorum vices. lxx. dist. in nouo. et de sacra vna. c. s. h. Quorum precipuo et primo scilicet Petro succedit primus prelatus et summus pontifex: vniuersalis ecclesie pastor: et rector: qui et papa dicitur: id est pater patrum: vel pastor: pastorum vel admirabilis. Dicitur etiam papa summus: non consummatione sed capacitate. non comparatione meritorum sed ministerio. Est enim summus inter ministros. Bern. de consideratione lib. ij. Apostolicus etiam nominatur: quia veritatem apostolorum succedit scilicet Petro. et quia toti ecclesie que apostolica dicitur presidet. lxxij. dist. c. s. oportebat. c. si quis ex episcopis. **R** Sed illud queritur quare magis dicatur apostolica: quam prophetica: Ad quod dicendum: q. propter ampliozem gratiam que fuit in apostolis: et lucidioris doctrinam atq. diffusiozem: que per totum mundum est dilatata. vnde xij. dist. ita dñs. Ita dñs noster iesus christus humani generis saluator: instituit vt veritas que antea legis et prophetarum preconio continebatur: per apostolicam tubam in salutem vniuersitatis extiret. Adhuc apostoli filij sunt prophetarum et antiquorum patrum. vnde in ps. lxxij. Pro patribus tuis nati sunt tibi filij. constitues eos principes super omnem terram. lxxvij. dist. quorum. Et ideo in hoc quod ecclesia dicitur apostolica ab apostolis: intelliguntur patriarche et prophete: quorum apostoli sunt filij et

Signis

Ecclesia

Tur no pphetis ca dicit ecclesia.

